

การเลือกใช้ยาในผู้ที่มีประวัติเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากยาในกลุ่ม Opioids

ต้องหลีกเลี่ยงการใช้ยาในกลุ่มนี้ทุกตัว เมื่อผู้ป่วยแจ้งว่าเคยแพ้ยาในกลุ่มนี้หรือไม่ ?

การที่จะตอบคำถามนี้ได้เราต้องรู้รายละเอียดของอาการแพ้ที่ผู้ป่วยแจ้งก่อน โดยสอบถามว่าผู้ป่วยมีอาการดังต่อไปนี้หรือไม่

1. ผู้ป่วยมีอาการร้อนวูบวาบ คัน มีผื่นลมพิษตามตัว เหงื่อออก และ/หรือ ความดันโลหิตลดต่ำลงเล็กน้อย
2. ผู้ป่วยมีอาการร้อนวูบวาบ คัน มีผื่นลมพิษตามตัว หรือบริเวณที่ฉีดยา
3. ผู้ป่วยมีความดันโลหิตลดต่ำลงมาก
4. ผู้ป่วยมีอาการทางผิวหนังอื่นนอกเหนือจากร้อนวูบวาบ คัน มีผื่นลมพิษตามตัว
5. ผู้ป่วยหายใจไม่สะดวก พูดไม่ถนัด หรือกลืนอาหารลำบาก
6. ผู้ป่วยมีอาการบวมที่หน้า ริมฝีปาก ปาก ลิ้น คอหอย หรือกล่องเสียง

ถ้าผู้ป่วยมีอาการดังข้อ 1 หรือ 2 อาการที่เกิดขึ้นน่าจะเป็นผลข้างเคียงจากยา (pseudoallergy) ที่เกิดจากยาบางตัวในกลุ่ม opioids ที่กระตุ้นให้เกิดการหลั่งฮิสตามีนออกมาทำให้เกิดอาการดังกล่าว ทางเลือกในการใช้ยาสำหรับผู้ป่วยมีดังต่อไปนี้

- เลือกใช้ยาแก้ปวดในกลุ่ม nonopioids เช่น Paracetamol หรือ NSAIDs
- หลีกเลี่ยงการใช้ยาที่มักทำให้เกิด pseudoallergy คือ Codeine, Morphine และ Mepiridine (Pethidine)
- ใช้ยาที่มีฤทธิ์กระตุ้นการหลั่งฮิสตามีนน้อยลง โดยฤทธิ์กระตุ้นการหลั่งฮิสตามีนของยาแต่ละตัวเรียงจากน้อยไปมากดังนี้ Mepiridine (Pethidine) < Codeine < Morphine < Hydrocodone < Oxycodone < Hydromorphone < Levorphanol < Fentanyl
- ถ้าจำเป็นต้องใช้ยาอาจลดขนาดยาลง และ/หรือ ให้ยาด้านฮิสตามีนร่วมด้วย

ถ้าผู้ป่วยมีอาการดังข้อ 3, 4, 5 หรือ 6 ผู้ป่วยน่าจะเกิดการแพ้ยา (true allergy) ทางเลือกในการใช้ยาสำหรับผู้ป่วยมีดังต่อไปนี้

- เลือกใช้ยาแก้ปวดในกลุ่ม nonopioids เช่น Paracetamol หรือ NSAIDs
- เลือกใช้ยาที่อยู่ในกลุ่มโครงสร้างคนละกลุ่มกับที่ผู้ป่วยแพ้โดยติดตามอาการหลังการใช้ยาอย่างใกล้ชิด

Phenylpiperidines	Diphenylheptans	Morphine group
<ul style="list-style-type: none"> • Mepiridine* (Pethidine) • Fentanyl* • Sufentanil* • Remifentanil* 	<ul style="list-style-type: none"> • Methadone* • Propoxyphene 	<ul style="list-style-type: none"> • Morphine* • Codeine* • Hydrocodone* • Oxycodone* • Oxymorphone • Hydromorphone* • Nalbuphine* • Butorphanol* • Levorphanol • Pentazocine*

* ยาที่มีจำหน่ายในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

1. Pharmacist's letter/Prescriber's letter February 2006 Volume 22.